

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Hanzehogeschool
t.a.v. het College van Bestuur
Postbus 30030
9700 RM GRONINGEN

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Datum 25 mei 2020
Betreft Besluit macrodoelmatigheid hbo-bacheloropleiding Creative Media and
Game Technologies

Onze referentie
24511614
Uw brief van
20 maart 2020
Uw referentie
O&O 205011

Bijlagen
1

Geacht College,

Met de brief van 20 maart 2020, door de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (hierna: CDHO) ontvangen op 23 maart 2020, hebt u mij het voornemen voorgelegd om de hbo-bacheloropleiding Creative Media and Game Technologies als bekostigde opleiding te verzorgen in Groningen.

Advies CDHO

De CDHO heeft mij bij brief van 11 mei 2020, kenmerk 2020/027, positief geadviseerd over uw aanvraag. Dit advies, dat integraal deel uitmaakt van dit besluit, treft u hierbij aan.

Besluit

Gelet op het bovengenoemd advies van de CDHO, het bepaalde in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (hierna: WHW) en in de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs (hierna: Regeling), heb ik besloten in te stemmen met uw voornemen om de hbo-bacheloropleiding Creative Media and Game Technologies als bekostigde opleiding te verzorgen in Groningen.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor mijn besluitvorming is gelegen in artikel 6.2 van de WHW. Voorts is de Regeling leidraad geweest voor mijn afwegingen.

Motivering

Overeenkomstig het advies van de CDHO concludeer ik dat uw aanvraag voldoet aan de criteria a en b van artikel 4, eerste lid, van de Regeling. Voor de nadere motivering verwijs ik u naar het advies van de CDHO.

Croho-procedure

Ingevolge artikel 6.2, zevende lid, van de WHW vervalt dit besluit indien de opleiding niet binnen tien maanden na dagtekening van dit besluit is geregistreerd in het Centraal register hoger onderwijs. Registratie binnen die termijn is niet eerder mogelijk dan nadat de NVAO een positief besluit heeft genomen in het kader van de toets nieuwe opleiding. In verband met de geldigheidsduur van dit besluit, adviseer ik u zo spoedig mogelijk bij de NVAO een aanvraag voor de toets

Een belanghebbende kan tegen dit besluit binnen zes weken na de dag waarop het besluit hem is toegezonden schriftelijk bezwaar maken. De belanghebbende dient daartoe een bezwaarschrift in bij De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, onder vermelding van "Bezwaar", ter attentie van DUO Bezwaarschriftencommissie, Postbus 30205, 2500 GE Den Haag. Meer informatie over het maken van bezwaar vindt u op www.duo.nl/zakelijk onder 'Oneens met Duo'.

nieuwe opleiding in te dienen. Voor de registratie van uw opleiding kunt u gebruik maken van a-Croho. Mocht u vragen hebben over de registratie, dan kunt u contact opnemen met registersho@duo.nl.

Onze referentie
24511614

Een afschrift van deze brief is verzonden aan de CDHO, de NVAO, DUO-Groningen, de Inspectie van het Onderwijs en de Vereniging Hogescholen.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de directeur Hoger Onderwijs en Studiefinanciering,

F.A. Hofman

Wegens de genomen crisismaatregelen rondom het coronavirus is deze brief niet ondertekend.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de Minister
mw. mr. drs. I.K. van Engelshoven
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Postadres
Postbus 85498
2508 CD Den Haag
Bezoekadres
Parkstraat 83
2514 JG Den Haag
T: 070 8505300
W: www.cdho.nl
E: info@cdho.nl

Advies nieuwe opleiding

Onderwerp	Ons Kenmerk	Datum
Nieuwe opleiding Hanzehogeschool voltijd hbo bachelor Creative Media and Game Technologies Groningen	2020/027	11/05/2020

Geachte mevrouw Van Engelshoven,

Op 23/03/2020 heeft de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs het voornemen ontvangen van de Hanzehogeschool om de hbo bachelor Creative Media and Game Technologies als bekostigde opleiding te verzorgen te Groningen (brief van 20/03/2020 met kenmerk O&O 205011). De aanvraag was voorzien van alle voor de beoordeling benodigde gegevens en is door de commissie in behandeling genomen.

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Gelet op het hierna volgende adviseert de commissie u om positief te besluiten op het verzoek van de Hanzehogeschool om de hbo bachelor Creative Media and Game Technologies als bekostigde opleiding te Groningen te verzorgen.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in art. 6.2 van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voorts heeft de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs van 20 juni 2018, verder te noemen de Regeling, voor de commissie als leidraad gediend. Het beoordelingskader treft u in de bijlage bij dit advies aan.

Omschrijving van de aanvraag

Aanvrager wil de hbo bachelor Creative Media and Game Technologies (hierna: ook CMGT) in Groningen aanbieden. Het gaat om een Engelstalige hbo bachelor in het Croho onderdeel Techniek. De opleiding omvat 240 EC en wordt in voltijdvorm aangeboden. De opleiding bereidt studenten voor op het werken in het internationale speelveld van game development en new technology. De opleiding focust zich op het leren van het maken van games, 3D-simulaties en Virtual Reality en het leren werken met tools zoals Unity, Unreal Engine, Blender, HTC Vive, motion capture en object-

oriented programmeren. De Hanzehogeschool biedt op dit moment een internationale Game Design-major aan binnen de bacheloropleiding Communication & Multimedia Design (CMD). Teneinde studenten goed voor te bereiden op het technologische werkveld hebben de studenten volgens aanvrager meer specifieke, vooral technische, kennis nodig dan binnen het profiel van CMD past. Het competentieprofiel van de bestaande opleiding Creative Media and Game Technologies biedt volgens aanvrager deze technische component wel in ruime mate. Aanvrager wil de major Game Design binnen CMD afbouwen en omzetten naar de voorgenomen hbo bachelor CMGT.

Het curriculum wordt opgebouwd rond drie lijnen: een integratieve projectlijn waarin studenten digitale prototypes maken, een Creative Media-lijn waarin aandacht wordt besteed aan creativiteit, ontwerpen, modelleren en een game technology-lijn waarin de technische verdieping van de vaardigheden plaatsvindt. In jaar 3 is er plaats voor stage en individuele verdieping of verbreding door een minor. In het vierde jaar is er ruimte voor verdieping gevolgd door een afstudeersemester waarin de student zelfstandig werkt aan nieuwe technologie.

De opleiding is toegankelijk voor studenten met een havo of vwo diploma en met een diploma op mbo-4 niveau. Omdat de voertaal van de opleiding van de bachelor CMGT Engels is, wordt van studenten minimaal een IELTS-score van 6.0 geëist.

Afgestudeerden van de opleiding kunnen onder andere gaan werken als technical artist, interface designer, game developer, programmer en technical reseacher.

Motivering

De aanvraag voldoet naar mening van de commissie aan de criteria a en b in art. 4 lid 1 van de Regeling.

Beoordeling criterium a

Aanvrager stelt dat de hbo bachelor Creative Media and Game Technologies aansluit op een arbeidsmarktbehoefte in combinatie met een maatschappelijke behoefte.

Beoordeling arbeidsmarktbehoefte

Ter onderbouwing van de arbeidsmarktbehoefte doet aanvrager een beroep op ROA's database AIS, de spanningsindicator van het UWV (www.arbeidsmarkt cijfers.nl), 'Monitor Creatieve Industrie 2016' van IMMovator (2017), 'Monitor topsectoren' van het CBS (2018), 'Global Games Market Report' van Newzoo (2019), de factsheet 'Games Monitor: the Netherlands 2018' van Dutch Game garden. Deze bronnen zijn betrokken in het rapport 'Bachelor Creative Media & Game Technologies Hanzehogeschool Groningen' van Lexnova (maart 2020). Daarnaast heeft aanvrager verwezen naar alumni-onderzoek uitgevoerd in opdracht van de voltijd bacheloropleiding CMD van The Value Compass (juli 2018), de 'Strategische Agenda Hoger Onderwijs en Onderzoek 2015-2025' van het ministerie van OCW. Laatstgenoemde bron heeft de commissie betrokken bij de beoordeling van de maatschappelijke behoefte. Ter onderbouwing van de regionale arbeidsmarktbehoefte doet aanvrager een beroep op ROA's database AIS, de spanningsindicator van het UWV (www.arbeidsmarkt cijfers.nl) en de 'Baanopeningenmonitor arbeidsmarktregio Groningen 2017' van de Hanzehogeschool zelf (2017). Tot slot heeft aanvrager 19 adhesieverklaringen van bedrijven/organisaties uit de regio bij het dossier gevoegd.

De commissie acht met aanvrager binnen ROA's AIS het opleidingstype bachelor kunst relevant, omdat hierin de bestaande bacheloropleiding Creative Media and Game Technologies en de daaraan verwante bacheloropleiding Communication and Multimedia Design zijn opgenomen. De commissie merkt voorts op dat, hoewel deze bachelors verwant zijn aan de voorgenomen opleiding, binnen dit opleidingstype vele niet verwante opleidingen geschaard zijn. Daarom biedt dit opleidingstype slechts een indicatie van de toekomstige arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de bachelor CMGT. ROA verwacht voor dit opleidingstype vrijwel geen knelpunten in de toekomstige personeelsvoorziening in 2024 en typeert de toekomstige arbeidsmarktsituatie als matig (Tabel 1).

Tabel 1. Arbeidsmarktprognose opleidingstype bachelor kunst

Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
>> Bachelor - kunst	verwachte uitbreidingsvraag tot 2024		6000	6	0.9	hoog
>> Bachelor - kunst	verwachte vervangingsvraag tot 2024		16200	15	2.4	gemiddeld
>> Bachelor - kunst	verwachte baanopeningen tot 2024		22200	21	3.2	gemiddeld
>> Bachelor - kunst	verwachte instroom van schoolverlaters tot 2024		28900	27	4.1	hoog
>> Bachelor - kunst	ITKP toekomstige knelpunten personeelsvoorziening in 2024	1.06				vrijwel geen
>> Bachelor - kunst	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2024	1.06				matig

Bron: ROA, AIS

Ten tweede heeft aanvrager in ROA's database AIS gekozen voor het opleidingstype bachelor informatica omdat daaronder de verwante hbo bachelors HBO-ICT, Informatica en Technische Informatica zijn geschaard. De commissie acht deze opleidingen in dit opleidingstype verwant gelet op het groot aantal technische componenten in de voorgenomen opleiding alsmede het feit dat aanvrager de opleiding wil indelen in het Croho onderdeel Techniek. ROA typeert de toekomstige arbeidsmarktsituatie voor afgestudeerden van het opleidingstype bachelor informatica als 'goed'. ROA verwacht voor dit opleidingstype grote knelpunten in de toekomstige personeelsvoorziening in 2024 (Tabel 2).

Tabel 2. Arbeidsmarktprognose opleidingstype bachelor informatica

Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
>> Bachelor - informatica	verwachte uitbreidingsvraag tot 2024		5200	6	1	hoog
>> Bachelor - informatica	verwachte vervangingsvraag tot 2024		14800	18	2.8	gemiddeld
>> Bachelor - informatica	verwachte baanopeningen tot 2024		20000	25	3.7	gemiddeld
>> Bachelor - informatica	verwachte instroom van schoolverlaters tot 2024		15300	19	2.9	gemiddeld
>> Bachelor - informatica	ITKP toekomstige knelpunten personeelsvoorziening in 2024	0.96				groot
>> Bachelor - informatica	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2024	0.96				goed

Bron: ROA, AIS

De commissie constateert op grond van het bovenstaande dat ROA's prognoses per opleidingstype niet zonder meer representatief zijn voor de toekomstige arbeidsmarktsituatie voor afgestudeerden van de bachelor CMGT. Om die reden heeft de commissie tevens het betoog van aanvrager dat ziet op beroepsgroepen in ROA's database AIS bij de beoordeling van de arbeidsmarktbehoefte

betrokken. Aanvrager doet binnen het AIS van ROA een beroep op de arbeidsmarktprognose voor de beroepsgroep software- en applicatieontwikkelaars. Deze beroepsgroep bestaat onder meer uit web- en multimediaontwikkelaars en daarom acht de commissie deze beroepsgroep relevant. ROA verwacht grote knelpunten in de personeelsvoorziening (Tabel 3).

Tabel 3. Arbeidsmarktprognose beroepsgroep software- en applicatieontwikkelaars

Beroepsgroep	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
Software- en applicatieontwikkelaars	verwachte uitbreidingsvraag tot 2024		20300	9	1.4	hoog
Software- en applicatieontwikkelaars	verwachte vervangingsvraag tot 2024		13100	6	0.9	erg laag
Software- en applicatieontwikkelaars	verwachte baanopeningen tot 2024		33400	14	2.2	laag
Software- en applicatieontwikkelaars	ITKB toekomstige knelpunten beroepsgroep in 2024	0.822				groot

Bron: ROA, AIS

Ten tweede voert aanvrager de beroepsgroep grafisch vormgevers en productontwerpers op. Deze beroepsgroep bestaat uit product- en kledingontwerpers en grafisch vormgevers en multimedia vormgevers. Vanwege de multimedia vormgevers acht de commissie deze beroepsgroep relevant voor afgestudeerden van de voorgenomen opleiding. ROA verwacht enige knelpunten in de personeelsvoorziening (Tabel 4).

Tabel 4. Arbeidsmarktprognose beroepsgroep grafisch vormgevers en productontwerpers

Beroepsgroep	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
Grafisch vormgevers en productontwerpers	verwachte uitbreidingsvraag tot 2024		6000	10	1.6	hoog
Grafisch vormgevers en productontwerpers	verwachte vervangingsvraag tot 2024		3900	7	1.1	erg laag
Grafisch vormgevers en productontwerpers	verwachte baanopeningen tot 2024		10000	17	2.6	laag
Grafisch vormgevers en productontwerpers	ITKB toekomstige knelpunten beroepsgroep in 2024	0.872				enige

Bron: ROA, AIS

Aanvrager verwijst vervolgens naar de spanningsindicator van het UWV. De commissie merkt op dat de spanningsindicator een indicatie geeft van de spanning op de arbeidsmarkt per regio, beroepsklasse of beroepsgroep. Anders dan in ROA's AIS is geen indicatie van de spanning op de arbeidsmarkt per opleidingstype beschikbaar. Aanvrager heeft verwezen naar de spanning op de landelijke arbeidsmarkt voor de beroepsgroepen software- en applicatieontwikkelaars en grafisch vormgevers en productontwerpers. De commissie heeft gekeken naar de ontwikkeling van de spanning op de landelijke arbeidsmarkt voor de beroepsgroep software- en applicatieontwikkelaars over de vijf meest recente kwartalen. De commissie constateert dat van het vierde kwartaal van 2018 tot en met het vierde kwartaal van 2019 de landelijke arbeidsmarkt voor deze beroepsgroep als zeer krap wordt getypeerd. De commissie is dan ook van oordeel dat de spanningsindicatoren van het UWV positieve indicaties geven van de arbeidsmarktperspectieven voor afgestudeerden van de voorgenomen hbo bachelor CMGT. De spanning voor de beroepsgroep grafisch vormgevers en productontwerpers was volgens aanvrager voor het tweede kwartaal 2018 tot en met het tweede kwartaal van 2019 niet hoger

dan het gemiddelde van alle beroepen. Naar de mening van de commissie is dan ook geen sprake van een trend die wijst op een krappe arbeidsmarkt voor wat betreft deze beroepsgroep.

Aanvrager beschrijft dat de creatieve industrie al jaren één van de snelst groeiende sectoren van de Nederlandse economie is, met een gemiddelde banengroei over 2005 tot 2015 van 2,3% per jaar (p. 18, Monitor Creatieve Industrie 2016' van IMMovator, 2017). Aanvrager beschrijft voorts dat de groei in het aantal bedrijven in de gehele creatieve industrie topsector in de periode 2010- 2016 met 38% is gestegen. Het totaal aantal bedrijven in de sub-sectoren Creatieve zakelijke dienstverlening en de Media en entertainmentindustrie is in dezelfde periode gestegen met 33% respectievelijk 41% (de 'Monitor topsectoren' van het CBS, 2018). Aanvrager beschrijft voorts dat de game-industrie wereldwijd met 9,6% is gegroeid ten opzichte van 2018 ('Global Games Market Report' van Newzoo, 2019). De verwachting is dat de groei doorzet tot 2022. Ook de Nederlandse game-industrie profiteert van deze wereldwijde groei en breidt zich jaarlijks uit. Tussen 2015 en 2018 is de omzet van de sector gegroeid met 11,6% per jaar. Zowel bedrijven gericht op entertainment games als serious gaming lieten bovendien een groei zien in het aantal werknemers. Het aantal banen in de game-industrie is in de periode van 2015- 2018 sterk gegroeid van circa 2% naar 10% (p. 3, de factsheet 'Games Monitor: the Netherlands 2018' van Dutch Game garden). De commissie merkt op dat voornoemde bronnen weliswaar een positief beeld schetsen van de baanontwikkeling binnen de creatieve sector, echter onduidelijk is in hoeverre afgestudeerden van de bachelor CMGT daadwerkelijk aansluiten op de gesignaleerde banengroei. De bronnen geven immers geen beschrijving van baanontwikkelingen per opleidingsniveau en beroepsgroep. De commissie kan daarom op basis van deze bronnen enkel concluderen dat er groei van de gehele creatieve sector en het aantal vacatures binnen deze sector wordt verwacht.

Aanvrager beschrijft dat 63% van de afgestudeerden van de bachelor Game Architecture and Design (thans: Creative Media and Game Technologies) in de eerste drie maanden na het behalen van het hbo-diploma een baan vindt, voor de bachelor Communication & Multimedia Design is dit percentage 78% (Vereniging Hogescholen, 2019). Aanvrager heeft in 2018 een alumni-onderzoek laten uitvoeren onder alle afgestudeerden in 2013 en de daarop volgende jaren van de bacheloropleiding Communicatie & Multimedia Design (voorheen: Communicatiesystemen) van de Hanzehogeschool Groningen. De totale respons van de enquête bestond uit 117 alumni. Uit de resultaten van dat onderzoek blijkt dat 58% van de afgestudeerden van de bacheloropleiding Communicatie & Multimedia Design (CMD) in de richting van Game Design binnen drie maanden een baan had gevonden. Voor de major Interaction Design was dit 73% en voor Visual Design 45%. De commissie concludeert dat afgestudeerden van bovengenoemde bachelors de afgelopen jaren snel na afstuderen een baan vonden.

Daarnaast beschrijft aanvrager op basis van ROA's AIS de omvang en opleidingsachtergrond van de beroepsklasse ICT beroepen en Creatieve en taalkundige beroepen in de arbeidsmarktregio's Groningen, Friesland, Drenthe en Zwolle. Deze gegevens bevatten geen prognoses over bijvoorbeeld mogelijke tekorten. Op basis van deze gegevens kan er daarom geen arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding worden afgeleid.

Aanvrager verwijst met betrekking tot de beroepsgroepen software- en applicatieontwikkelaars en en grafisch vormgevers en productontwerpers naar de spanningsindicator van het UWV voor de arbeidsmarktregio's Groningen, Drenthe, Zwolle en Friesland. De commissie heeft gekeken naar de ontwikkeling van de spanning op de regionale arbeidsmarkt voor de beroepsgroepen software- en applicatieontwikkelaars over de vijf meest recente kwartalen. De commissie constateert dat van het vierde kwartaal van 2018 tot en met het vierde kwartaal van 2019 de regionale arbeidsmarkt voor deze beroepsgroep als zeer krap wordt getypeerd. De commissie is dan ook van oordeel dat de spanningsindicatoren van het UWV positieve indicaties geven van de regionale arbeidsmarktperspectieven voor afgestudeerden van de voorgenomen hbo bachelor CMGT. De spanning voor de beroepsgroep grafisch vormgevers en productontwerpers werd volgens aanvrager voor het tweede kwartaal van 2018 tot en met het tweede kwartaal van 2019 als ruim

getypeerd. Naar de mening van de commissie is dan ook geen sprake van een trend die wijst op een krappe regionale arbeidsmarkt voor wat betreft deze beroepsgroep.

Aanvrager verwijst voorts met betrekking tot de beroepsklassen ICT beroepen, Technische beroepen en Creatieve en taalkundige beroepen naar de spanningsindicatoren van het UWV voor de arbeidsmarktregio's Groningen, Drenthe, Zwolle en Friesland. De commissie is van oordeel dat hieruit geen concrete arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen hbo bachelor volgt, omdat de spanningsindicator per beroepsklasse daarvoor onvoldoende specifiek is.

Daarnaast heeft aanvrager verwezen naar de uitbreidingsvraag tot 2022 in de bedrijfssectoren Informatie en communicatie en Cultuur, sport en recreatie van de arbeidsmarktregio's Groningen, Drenthe, Zwolle en Friesland. Deze gegevens zijn ontleend aan de AIS-databank van het ROA (2018). Hieruit blijkt dat de bedrijfssector Informatie en communicatie de komende jaren te maken heeft met een licht stijgende uitbreidingsvraag. De bedrijfssector Cultuur, sport en recreatie heeft te maken met een, over het algemeen, licht dalende uitbreidingsvraag. Voor beide bedrijfssectoren heeft regio Zwolle de gunstigste arbeidsmarktprognoses. De commissie merkt op dat deze gegevens zien op de gehele sectoren Informatie en communicatie en Cultuur, sport en recreatie. ROA's prognoses over bedrijfssectoren hebben betrekking op zeer uiteenlopende beroepen met zeer uiteenlopende opleidingsniveaus. De groei of krimp in deze bedrijfssectoren zegt dus weinig over een arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen hbo bachelor CMGT.

Aanvrager verwijst voorts naar de 'Baanopeningenmonitor arbeidsmarktregio Groningen 2017' die het lectoraat Human Capital van de Hanzehogeschool heeft uitgevoerd. In het kader van dit onderzoek hebben 108 bedrijven een schatting gemaakt van het aantal baanopeningen per ISCO-beroepsgroep in de komende 5 jaar. Aanvrager beschrijft dat de relevante ICT gerelateerde beroepen als softwareontwikkelaars (225,2 fte) en applicatieprogrammeurs (149,6 fte) in de top 5 staan van beroepen met de meeste baanopeningen (p. 38). De commissie merkt op dat de verwachte baanopeningen voor beide beroepsgroepen een indicatie geven van een vraag naar afgestudeerden van de voorgenomen opleiding.

Ten slotte heeft aanvrager 19 adhesiebetuigingen (waarvan 17 ondertekend) van relevante bedrijven/organisaties uit de regio overgelegd. De verklaringen zijn voorzien van de naam, functietitel en organisatie van de respondenten. Uit de adhesieverklaringen, die nagenoeg identiek zijn, komt naar voren dat de geraadpleegde organisaties verwachten de komende jaren in totaal circa 330 studenten willen aannemen met expertise op het gebied van CMGT. Één werkgever verwacht de komende jaren 250 afgestudeerden cq. stagiairs aan te willen nemen. De commissie acht een behoefteraming van 250, mede gelet op de behoefteramingen van de overige werkgevers, aan de ruime kant. De commissie merkt voorts op dat het hierbij niet gaat om harde toezeggingen, maar deze adhesieverklaringen wel een indicatie geven van een arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen hbo bachelor CMGT.

De commissie concludeert op grond van het bovenstaande dat aanvrager heeft aangetoond dat de hbo bachelor CMGT beantwoordt aan een arbeidsmarktbehoefte.

Beoordeling maatschappelijke behoefte

Ter onderbouwing van de maatschappelijke behoefte aan de hbo bachelor CMGT verwijst aanvrager onder andere naar de 'Kennis- en innovatieagenda creatieve industrie 2020-2023' van de topsector Creatieve industrie (2017), de 'Noordelijke Innovatie Agenda 2014-2020', de 'Strategische Agenda Hoger Onderwijs en Onderzoek 2015-2025' van het ministerie van OCW en het akkoord 'Groningen, city of talent 2020'.

Aanvrager verwijst ter onderbouwing van de maatschappelijke behoefte naar de 'Kennis- en innovatieagenda creatieve industrie 2020-2023' van de topsector Creatieve industrie (2017). Aanvrager beschrijft dat in de Kennis- en Innovatie Agenda voor de Creatieve Industrie wordt benadrukt dat de creatieve industrie, als regisseur van verandering en ontwikkelaar van nieuwe

oplossingen en interventies, een belangrijke rol heeft in de aanpak van maatschappelijke vraagstukken, zoals energietransitie en duurzaamheid, landbouw, water en voedsel, gezondheid en zorg en veiligheid. De creatieve industrie werkt aan een innovatieve en inclusieve samenleving om ervoor te zorgen dat de samenleving vernieuwingen in samenwerking omarmt en mogelijk maakt. Aanvrager licht toe dat het relatief nieuwe onderwijsdomein Creative Technologies dat aan de creatieve industrie gekoppeld is, zich nadrukkelijk onderscheidt van andere technische domeinen (zoals ICT) door haar focus op digitale technologieën als 'enabler' voor innovatieve diensten en producten die het gedrag en beleving van mensen in hun alledaags bestaan faciliteren en beïnvloeden (Domeinprofiel Creative Technologies, 2015). De commissie is met aanvrager van oordeel dat de voorgenomen opleiding aansluit op de Kennis en Innovatieagenda creatieve industrie 2020-2023.

Aanvrager beschrijft voorts dat de Noordelijke Innovatie Agenda zich tot doel heeft gesteld de noordelijke regio te ontwikkelen tot een regio waarbij op "vernieuwende manier maatschappelijk en economische voordeel wordt behaald uit innovatieve op het gebied van gezond leven en duurzame productie." Hierbij geldt dat er gezocht wordt naar een sterkere rol van (innovatieve) digitale technologieën, zoals Big Data, Smart Factories, eHealth en Serious Media (p. 37-38), om tot een hoger economisch rendement te komen in de regio. De commissie constateert dat de bachelor CMGT aansluit op deze regionale beleidsagenda.

Volgens aanvrager speelt de bachelor CMGT in op ambities uit de 'Strategische Agenda Hoger Onderwijs en Onderzoek 2015-2025' van het Ministerie van OCW (p. 50, 53). Het ministerie van OCW streeft naar doorstroom en flexibiliteit in het hoger onderwijs door toenemende differentiatie en het stimuleren van een leven lang leren. Een belangrijk aandachtspunt is ook een betere doorstroom van mbo'ers naar hbo opleidingen. De voorgenomen bachelor kan volgens de commissie een bijdrage leveren aan genoemde ambities van het ministerie van OCW.

Vervolgens verwijst aanvrager naar 'Groningen, City of Talent 2020' waarin de stad en de regio Groningen hebben vastgelegd dat zij zich willen profileren als internationaal kennisknooppunt en innovatiecentrum. Aanvrager betoogt dat de bachelor CMGT een bijdrage kan leveren aan het opleiden van innovatieve internationale talenten en deze voor de regio behouden. De commissie volgt dit betoog.

Reeds op grond van het bovenstaande concludeert de commissie dat de hbo bachelor CMTG beantwoordt aan een maatschappelijke behoefte.

De commissie concludeert dat de aanvraag aansluit op een maatschappelijke en een arbeidsmarktbehoefte. De aanvraag voldoet aan criterium a in art. 4 lid 1 van de Regeling.

Beoordeling criterium b

Vanaf 23/03/2020 is op de website van de CDHO kennis gegeven van het voornemen van de Hanzehogeschool om de hbo bachelor Creative Media and Game Technologies in Groningen aan te bieden. Hiermee is aan de instellingen voor hoger onderwijs de mogelijkheid gegeven om hun zienswijzen op dit voornemen kenbaar te maken. Breda University of Applied Sciences (BUAS) heeft een positieve zienswijze ingediend en is tot de conclusie gekomen dat de voorgenomen bachelor zich op een andere arbeidsmarkt richt dan de door haar verzorgde opleiding Creative Media and Game Technologies.

Aanvrager heeft de bachelor CMGT vergeleken met bestaande verwante opleidingen. Het betreft de bestaande hbo bachelor Creative Media and Game Technologies (Hogeschool van de Kunsten Utrecht, Breda University of Applied Sciences, Hogeschool Rotterdam en Saxion Hogeschool), de hbo bachelor Communication and Multimedia Design (Avans Hogeschool, Hogeschool Rotterdam, LOI, Hogeschool Utrecht, Zuyd Hogeschool, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, De Haagse Hogeschool, Hogeschool van Amsterdam, Hanzehogeschool Groningen en NHL Stenden Hogeschool) en de hbo bachelor HBO-ICT (NHL Stenden Hogeschool). Daarnaast constateert de commissie dat de hbo bacheloropleidingen Informatica (Hogeschool van Arnhem en Nijmegen,

Saxion Hogeschool, Hogeschool Inholland, NHL Stenden Hogeschool, Open Universiteit, Avans Hogeschool en LOI) en de hbo bachelor Technische Informatica (Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, Hogeschool Inholland, Hogeschool van Amsterdam, NHL Stenden Hogeschool, Avans Hogeschool, Hogeschool Rotterdam, Saxion Hogeschool, Hogeschool Dirksen B.V. en LOI) verwant zijn, gelet op het groot aantal technische componenten in de voorgenomen opleiding alsmede het feit dat aanvrager de opleiding wil indelen in het Croho onderdeel Techniek.

Aanvrager heeft een overzicht geleverd van de instroom in de verwante hbo bachelors. De instroom in de onbekostigde bachelor Informatica van de LOI en de bachelor Technische Informatica van Dirksen Hogeschool en LOI zijn niet bekend. De commissie heeft bij de beoordeling van de aanvraag dan ook geen rekening kunnen houden met de belangen van deze opleidingen. De instroom in het verwante bekostigde onderwijsaanbod groeide in de studiejaar '16/'17 en '17/'18 en daalde in de studiejaar '18/'19 en '19/'20.

Tabel 5. Instroom eerstejaars studenten in verwante opleidingen

Opleiding	Instelling	'15-'16	'16-'17	'17-'18	'18-'19	'19-'20
B Creative Media and Game Technologies (30036)	Hogeschool Rotterdam (22OJ)	113	72	95	78	82
	Hogeschool voor de Kunsten Utrecht (00MF)	112	141	136	134	145
	NHTV Breda (21UI)	189	191	189	174	175
	Saxion Hogeschool (23AH)	257	179	231	186	191
B Communication and Multimedia Design (34092)	Avans Hogeschool (07GR)	207	314	387	409	361
	De Haagse Hogeschool (27UM)	173	178	201	242	226
	Hanzehogeschool Groningen (25BE)	316	382	432	392	355
	Hogeschool Rotterdam (22OJ)	165	164	195	164	122
	Hogeschool Utrecht (25DW)	214	260	175	341	310
	Hogeschool van Amsterdam (28DN)	309	452	493	402	385
	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (25KB)	268	314	314	254	271
	Hogeschool Zuyd (25JX)	95	112	120	98	78
	NHL (21WN)	186	134	153		
	NHL Stenden Hogeschool (31FR)				184	160
B HBO-ICT (30020)	Christelijke Hogeschool Ede (25BA)				34	44
	Christelijke Hogeschool Windesheim (01VU)	411	563	631	639	645
	De Haagse Hogeschool (27UM)	502	540	647	585	549
	Fontys Hogescholen (30GB)	947	864	1066	1106	1089
	Hanzehogeschool Groningen (25BE)	267	367	376	300	264
	Hogeschool Utrecht (25DW)	472	505	487	599	570
	Hogeschool van Amsterdam (28DN)	603	826	913	833	876
	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (25KB)	347	433	458	398	420
	Hogeschool Zeeland (21MI)	37	59	51	52	50
	Hogeschool Zuyd (25JX)	150	173	164	187	131
	NHL (21WN)			142		
	NHL Stenden Hogeschool (31FR)				142	151
	Saxion Hogeschool (23AH)	301	335	382	348	291
	B Informatica (34479)	Avans Hogeschool (07GR)	336	469	497	494
De Haagse Hogeschool (27UM)		2	0	0	0	
Fontys Hogescholen (30GB)		47	51	76	79	80
Hogeschool Leiden (21RI)		256	299	272	340	279
Hogeschool Rotterdam (22OJ)		306	335	345	317	271
Hogeschool van Amsterdam (28DN)		4	0	0	0	0
Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (25KB)		56	0	0	0	0
Inholland (27PZ)		144	81	145	178	205
NHL (21WN)		107	116	2		
NHL Stenden Hogeschool (31FR)					109	76
Saxion Hogeschool (23AH)		1	0	0	0	0
B Technische Informatica (34475)	Stenden Hogeschool (22EX)	97	96	75		
	Avans Hogeschool (07GR)	74	90	132	124	130

	Hogeschool Rotterdam (22OJ)	55	79	93	109	122
	Hogeschool van Amsterdam (28DN)	1	0	0	0	0
	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (25KB)	7	0	0	0	0
	Inholland (27PZ)	43	44	49	56	43
	NHL Stenden Hogeschool (31FR)				17	6
	Saxion Hogeschool (23AH)	38	54	68	83	85
	Stenden Hogeschool (22EX)	6	16		12	
Totaal		8221	9288	10204	10187	9682

Bron: DUO, bewerking ABF

Aanvrager heeft een prognose gemaakt van de instroom in de voorgenomen opleiding op grond van een interessepeiling onder eerstejaars studenten van de opleidingen HBO-ICT en HBO-CMD van de Hanzehogeschool, uitgevoerd door onderzoeksbureau Lexnova. Met de vertaling van deze onderzoeksresultaten naar de studentenpopulatie komt Lexnova (bijlage 3) tot de prognose voor de instroom voor de bachelor Creative Media and Game Technologies van minimaal 58 studenten per jaar vanuit de onderzochte bacheloropleidingen in Groningen. De commissie acht deze prognose realistisch.

Als de instroom in de bestaande opleidingen en de verwachte instroom in de voorgenomen bachelor Creative Media and Game Technologies wordt afgezet tegen de behoefte die bij criterium a is aangetoond, blijkt dat er ruimte is om deze opleiding binnen het bekostigde domein vorm te geven.

Vestiging van de opleiding in Groningen heeft geen effect op de landelijke spreiding van het onderwijsaanbod, mede gelet op het voornemen van de Hanzehogeschool om de bestaande door haar verzorgde internationale Game Design-major binnen de bacheloropleiding Communication & Multimedia Design af te bouwen indien de onderhavige opleiding wordt goedgekeurd.

De commissie concludeert dat er ruimte in het landelijk aanbod bestaat om de hbo bachelor Creative Media and Game Technologies te realiseren. De aanvraag voldoet aan criterium b in art. 4 lid 1 van de Regeling.

Gelet op het vorenstaande adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs u om positief te besluiten op het voorliggende verzoek.

Advies aan de NVAO over de naam- en taalkeuze en Croho indeling

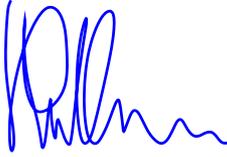
De commissie heeft geconstateerd dat de voorgestelde naam van de opleiding passend is gelet op de namen van verwante opleidingen.

Verder heeft de commissie geconstateerd dat aanvrager de hbo bachelor CMGT in het Engels wil aanbieden. Aanvrager motiveert deze keuze door te stellen dat nieuwe technologie veelal uit het buitenland komt en dat de beheersing van de Engelse taal van groot belang is om hiermee te kunnen werken. Daarnaast wordt een groot deel (25-80%) van de omzet van Nederlandse bedrijven in de game industrie in het buitenland gegenereerd en worden delen van het productieproces vaak verdeeld over verschillende landen. De commissie onderkent dat programmeertaal Engelstalig is en dat Engels de lingua franca is in de game-industrie. De commissie beoordeelt in gevallen waarin de instelling ervoor kiest de opleiding in een andere taal dan het Nederlands aan te bieden of de voorgestelde taalkeuze aansluit bij de arbeidsmarktbehoefte. Het is aan de instelling zelf om aan te tonen dat de taalkeuze aansluit op een arbeidsmarktbehoefte. De commissie stelt vast dat aanvrager in onderhavig dossier onvoldoende heeft onderbouwd dat de keuze voor Engels als voertaal aansluit op een arbeidsmarktbehoefte.

Bovendien heeft de commissie geconstateerd dat aanvrager de hbo bachelor Creative Media and Game Technologies in het Croho onderdeel Techniek wil indelen. Dit voorstel sluit aan op de indeling van verwante bestaande opleidingen.

De NVAO ontvangt dit advies, zodat zij dit kan opnemen in het informatiedossier voor het panel ten behoeve van de toets nieuwe opleiding.

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

A handwritten signature in blue ink, consisting of several loops and a wavy tail, positioned below the text of the commission.

drs. P.M.M. Rullmann

Voorzitter CDHO

Bijlage:

Beoordelingskader macrodoelmatigheid nieuwe opleiding of nevenvestiging

Aan de hand van de in de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs van 20 juni 2018 genoemde voorwaarden worden voornemens tot het verzorgen van een nieuwe opleiding beoordeeld op doelmatigheid. Een nieuwe opleiding kan volgens artikel 4 van deze Regeling alleen doelmatig worden geacht indien het voornemen voldoet aan de criteria a en b.

Volgens criterium a heeft het instellingsbestuur aangetoond dat er behoefte bestaat aan de nieuwe opleiding of nevenvestiging, zijnde overwegend een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend maatschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend wetenschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte.

Volgens criterium b dient het instellingsbestuur aan te tonen dat in de behoefte die bij criterium a is aangetoond niet door het bestaande opleidingsaanbod wordt voorzien.

Advies aan de NVAO over naam- en taalkeuze en Croho onderdeel

In de Toelichting op de Regeling is aangegeven dat de CDHO ook een rol heeft bij de beoordeling van de voorgestelde naam en voertaal van de opleiding en bij de voorgestelde positionering in het Croho.

Wat betreft de opleidingsnaam: de CDHO kijkt of de voorgestelde naam van de opleiding passend is, gelet op de namen van verwante opleidingen. Daarbij is het uitgangspunt dat sterk op elkaar lijkende opleidingen dezelfde naam krijgen, om de transparantie van het opleidingsaanbod voor studiekezers en werkgevers te borgen. In het Croho kan ook een internationale (Engelse) naam worden geregistreerd. Dit onderdeel van het CDHO advies is niet gericht aan de Minister van OCW, maar aan de NVAO. Het panel van de NVAO toetst of de naamkeuze gerechtvaardigd is gelet op de inhoud van de opleiding en de namen van vergelijkbare opleidingen (artikel 5.7, vierde lid, onderdeel a, van de WHW).

Wat betreft de taalkeuze: het uitgangspunt in de wet is dat een opleiding in het Nederlands wordt aangeboden. De arbeidsmarktbehoefte kan een reden zijn om een opleiding in een andere taal aan te bieden. Dit onderdeel van het CDHO advies is niet gericht aan de Minister van OCW, maar aan de NVAO. Het panel van de NVAO toetst de motivering van de taalkeuze bij Standaard 2 in het Accreditatiekader.

Wat betreft de positie in het Croho: de CDHO kijkt of de voorgestelde indeling in het Croho passend is, gelet op de indeling van verwante opleidingen. Daarbij is het uitgangspunt dat sterk op elkaar lijkende opleidingen in hetzelfde Croho onderdeel worden geregistreerd, om de transparantie van het opleidingsaanbod voor studiekezers en werkgevers te borgen. Dit onderdeel van het CDHO advies is niet gericht aan de Minister van OCW, maar aan de NVAO. Het panel van de NVAO toetst of de voorgestelde indeling in het Croho aansluit bij de ordening van verwante opleidingen.